

แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

กรอบความคิด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๒๐ การอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา กับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๘ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดได้ โดยรูปแบบ ดังต่อไปนี้

(๑) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลัก โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาการวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่าง สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน สามารถจัดการศึกษา ตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา ๕ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ ให้จัดตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(๓) ปริญญาตรีสาขาสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้ หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็น โครงการหรือสำหรับเป้าหมายเฉพาะได้

คำนิยามศัพท์

สถานประกอบการ หมายถึง สถานประกอบการที่ร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด เช่น บริษัทจำกัด บริษัทจำกัด(มหาชน) ห้างหุ้นส่วน ร้านค้า อยู่ สถานประกอบอาชีพอิสระ แหล่งวิทยาการ

แหล่งวิทยาการ หมายถึง หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ ห้องปฏิบัติการของราชการ หรือสถานประกอบการ ทั้งนี้ คำว่า แหล่งวิทยาการ ไม่รวมถึงสถานศึกษา

ผู้ควบคุมการฝึก หมายถึง ผู้ที่สถานประกอบการมอบหมายให้ทำหน้าที่ ประสานงานกับสถานศึกษา ในการจัดฝึกงาน และรับผิดชอบดูแลการฝึกงานของนักศึกษาในสถานประกอบการ

ครูฝึก หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ สอน ฝึก อบรม นักศึกษาในสถานประกอบการ

การฝึกทักษะวิชาชีพ หมายถึง การเรียน การฝึก การปฏิบัติงาน ในสถานประกอบการ

บันทึกความร่วมมือ หรือ MOU มาจากคำว่า Memorandum of Understanding

หมายถึง หนังสือซึ่งฝ่ายหนึ่งแสดงความสมัครใจ จะปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดและตามเงื่อนไขที่ปรากฏในหนังสือนั้น กับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยที่หนังสือนี้นับถือว่าเป็นสัญญาผูกมัด แต่แสดงความต้องการอันแน่วแน่ของผู้ลงนามว่า จะปฏิบัติดังที่ได้ระบุไว้

ความเป็นมาการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี หรือเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Dual Vocational Training(DVT) เป็นการจัดการการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนวิชาชีพได้มีโอกาสฝึกงานภาคปฏิบัติในสถานประกอบการจริงเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการเพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษาออกไปเป็นช่างเทคนิคและช่างชำนาญงานเต็มรูปแบบ ดังนั้น ผู้เรียนจะมีเวลาเรียนทฤษฎีร้อยละ20 อีกร้อยละ80 ฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ เช่น ระดับปวช. ปวช.1 ภาคเรียนที่ 1-2 เรียนในวิทยาลัย ปวช.2 และปวช.3 ภาคเรียนที่จะอยู่ในสถานประกอบการและจะเข้ามาเรียนในวิทยาลัยภาคเรียนสุดท้าย คือ ภาคเรียนที่ 6 ซึ่งทั้งนี้อยู่ในข้อตกลงระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อเน้นเรื่องการผลิตแรงงานช่างฝีมือ ช่างฝีมือที่มีความชำนาญเข้าสู่ตลาดแรงงาน เมื่อปี พ.ศ. 2527 คณะรัฐมนตรีได้มีอนุมติให้ดำเนินการทดลองฝึกช่างชำนาญงานประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมตามโครงการความร่วมมือระหว่างกรมอาชีวศึกษาเดิมสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสถานประกอบการ เพื่อทดลองจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบ โรงเรียน-โรงงาน ที่วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ในสาขาช่างซ่อมบำรุงโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลเยอรมัน ตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมา และวิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ได้ดำเนินการรับช่างฝึกหัดรุ่นแรกในปีการศึกษา 2531 เพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพดังกล่าวได้เป็นผลที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง และมีผู้สนใจมากขึ้น และคณะผู้ดำเนินผลโครงการจากรัฐบาลเยอรมันมีความพอใจในผลงานให้ขยายโครงการ ออกไปยังสถานศึกษาแห่งอื่นและสาขาวิชาเพิ่มขึ้น

รัฐบาลเยอรมันได้ให้การสนับสนุนโครงการความช่วยเหลือในระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี 2534-2538 ดังนั้นการจัดการศึกษาระบบดังกล่าวจึงขยายไปสู่ประเภทวิชาคหกรรม ศิลปกรรม และพาณิชยกรรม ซึ่งปรากฏว่าสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ 2 นี้สามารถเปิดรับนักเรียนได้บางสาขาวิชา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 ได้เปลี่ยนชื่อจาก การจัดอาชีวศึกษาระบบโรงเรียน-โรงงาน เป็น “อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี” เป็นต้นมา

การสอนระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา(กรมอาชีวศึกษาเดิม)ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เมื่อปี พ.ศ. 2538 เปิดสอน 4 ประเภทวิชา

1. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง ช่างซ่อมบำรุง ช่างพิมพ์ ฯลฯ
2. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจโรงแรม การเลขานุการ การบัญชี ธุรกิจการพิมพ์ ฯลฯ

3. ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การโรงแรม อุตสาหกรรมสิ่งทอ ฯลฯ
4. ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น เครื่องประดับอัญมณีการออกแบบ เครื่องประดับ การพิมพ์สีสกรีน ฯลฯ นอกจากนี้หลักสูตร ปวช. ที่ สอศ. เปิดการสอนแล้ว ยังเปิดสอน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

นักเรียนทวิภาคีได้รับประโยชน์หลายประการ อาทิเช่น การฝึกอาชีพที่ดีและความรู้ทางด้านวิชาการ วิทยาลัยเงินสนับสนุนค่าครองชีพซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษา

มีคุณสมบัติเหมาะสมงานในสาขาอาชีพนั้นได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้มีงานที่รายได้ดีหรือมี โอกาสที่จะเป็นเจ้าของกิจการและมีโอกาสศึกษาต่อระดับปริญญา

สถานประกอบการได้รับประโยชน์ มีส่วนในการสนับสนุนเยาวชน ความผูกพันที่นักเรียนมีต่อองค์กรมี สิทธิในการคัดเลือกนักเรียน นักเรียนมีคุณภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติงานสามารถใช้ประโยชน์จาก ทักษะ และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น สามารถเพิ่มการผลิตช่างฝีมือได้มากทั้งปริมาณ และคุณภาพนักเรียนมี ความเชื่อมั่นในการทำงานมากกว่านักเรียนในระบบอื่น ๆ การรับพนักงานใหม่ สถานประกอบการไม่ต้อง เสียเวลาในการฝึกอบรม หรือ ทดลองงานสร้างความร่วมมือที่มีระบบระหว่างสถานประกอบการ และ สถานศึกษาอันน่าจะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการพัฒนากำลังคน

สถานศึกษาได้รับประโยชน์ลดค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณ รับนักเรียนได้มากขึ้นแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการทั้งในด้านเทคโนโลยีและธุรกิจปรับระบบการ เรียนการสอนให้สอดคล้องกับธุรกิจ

ความช่วยเหลือของรัฐบาลภายใต้โครงการ DVT Project รัฐบาลเยอรมันให้ความช่วยเหลือ 3 ระยะ คือ
ระยะที่ 1 ระหว่างปีพ.ศ. 2531-2534
ระยะที่ 2 ระหว่างปีพ.ศ. 2534-2538
ระยะที่ 3 ระหว่างปีพ.ศ. 2538-2542

องค์ประกอบสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๖ ประการ ดังนี้

๑. มีบันทึกความร่วมมือ MOU (Memorandum of Understanding) ระหว่าง สอศ. / สถาบัน / สถานศึกษา กับ สถานประกอบการ
๒. มีสัญญาฝึกทักษะวิชาชีพ ระหว่าง สถานประกอบการ กับ นักเรียน/นักศึกษา
๓. มีแผนการฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดระยะเวลาการฝึกทักษะวิชาชีพที่กำหนดใน

แผนการเรียนตลอดหลักสูตร

๔. มีการประเมินมาตรฐานฝีมือตามข้อตกลง และตามแผนการฝึกทักษะวิชาชีพที่จัดทำร่วมกันระหว่างสถานประกอบการ และสถานศึกษา

๕. มีใบรับรองการผ่านงานของสถานประกอบการ เมื่อสิ้นสุดการฝึกทักษะวิชาชีพ ลงนามโดยสถานประกอบการ

๖. มีวุฒิบัตรรับรองการสำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคี ลงนามร่วมกัน ๒ ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถานศึกษา

การเริ่มต้นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยความร่วมมือของ ๒ ฝ่าย คือ สถานประกอบการ และสถานศึกษา ซึ่งต้องมีความพร้อมทั้ง ๒ ฝ่าย

การเริ่มต้นจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จะเริ่มจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ได้ โดยเริ่มติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย พร้อมนำเสนอข้อมูลเบื้องต้น

จุดเริ่มต้น

สถานประกอบการ	ติดต่อสถานศึกษา	เสนอสถานประกอบการ
• เจ้าของกิจการ	- ความประสงค์ / ความต้องการ	- แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
• ผู้จัดการ	- ระดับ (ปวช. / ปวส.) สาขางาน	- ประโยชน์ที่ได้รับ ของทุกฝ่าย
• ฝ่ายบุคคล	- ลักษณะงานของสถานประกอบการ	- ระดับ (ปวช. / ปวส.) สาขางาน
• ฝ่ายฝึกอบรม		- ความพร้อมของสถานศึกษา
• ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร		

สถานศึกษา

- ผู้อำนวยการ
- รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
 - หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- รองผู้อำนวยการ ฝ่ายแผนงานฯ
 - หัวหน้างานความร่วมมือ

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการมี 5 รูปแบบ

1. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ(ร้อยเปอร์เซ็นต์)ในพื้นที่ คือ มีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกวิชา ได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
2. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ(ร้อยเปอร์เซ็นต์)นอกพื้นที่ คือ ไม่มีสถานประกอบการในพื้นที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชาได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยจะต้องมีการจัดที่พักใกล้กับสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนและมีครูควบคุมดูแล
3. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีบางสาขาวิชา
4. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่พนักงานของสถานประกอบการ
5. การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในต่างประเทศ

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการ

สถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ต้องตระหนักว่าเป็นเสมือนสถานศึกษาแห่งหนึ่งของนักเรียนและมีความพร้อมดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้ประกอบกิจการที่ดำเนินการฝึกอาชีพได้
2. มีความพร้อมในการฝึกอาชีพตามสาขาวิชาชีพได้
3. สามารถจัดให้มีผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก ทำหน้าที่ประสานงาน ดูแล การฝึกและสอนอาชีพให้นักเรียนได้
4. สามารถจัดสิ่งแวดลอมที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกอาชีพได้
5. สามารถจัดการฝึกอาชีพได้ตลอดระยะเวลา 1 ปี หรือ 3 ปี หรือจนจบหลักสูตร ปวช. ,ปวส.
6. สามารถจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับสถานศึกษาได้
7. สามารถจัดสวัสดิการ ตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิภาพให้แก่นักเรียนที่เข้ารับการฝึกได้
8. อยู่ในทำเลที่สามารถติดต่อได้สะดวก

วัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพ

1. เพื่อพัฒนาบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อพัฒนาบุคลากร ให้มีฝีมือ ความรู้ ความสามารถ ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ
3. เพื่อเตรียมบุคลากรไว้ทดแทนการขาดแคลนในอนาคต

ครูฝึกอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี

1. สถานภาพ

- 1.1 เป็นวิศวกร ช่างเทคนิค หรือช่างชำนาญงานในสถานประกอบการ
- 1.2 มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่รับนักเรียนเข้าฝึก
- 1.3 มีบุคลิกภาพ และเจตคติที่ดีต่อการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น
- 1.4 สามารถรับการสัมมนาความรู้ เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานศึกษาได้

2. ตำแหน่ง

สถานประกอบการจะจัดให้มีบุคลากร ที่ทำหน้าที่ดำเนินการฝึกอาชีพ ให้แก่นักเรียนดังนี้ คือ

- 2.1 ผู้ควบคุมการฝึก หมายถึง ผู้ที่สถานประกอบการมอบหมายให้ทำหน้าที่ประสานงานกับสถานศึกษา ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และรับผิดชอบดูแล
- 2.2 ครูฝึก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอน ฝึกอบรมในสถานประกอบการ

การคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1. จำนวนนักเรียนที่จะรับ

- 1.1 สำรวจความต้องการ การรับนักเรียนเข้าฝึกอาชีพจากหน่วยต่าง ๆ ของสถานประกอบการ
- 1.2 พิจารณาความพร้อมของครูฝึก
- 1.3 แจ้งจำนวนนักเรียนที่ต้องการ ไปยังสถานศึกษา

2. คุณสมบัติที่ต้องการ

- 2.1 ผู้สมัครต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์
- 2.2 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าใน ระดับปวช. หรือระดับ ม.6
- 2.3 มีความตั้งใจในการที่จะเรียนและฝึกอาชีพ ในสาขาที่สถานประกอบการมีความพร้อม
- 2.4 มีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ และตามที่สถานประกอบการต้องการ

3. วิธีการคัดเลือก

ประสานงานกับสถานประกอบการ ที่เข้าร่วมการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อดำเนินการรับสมัคร สอบคัดและสัมภาษณ์ นักเรียนที่สถานศึกษาหรือสถานประกอบการจะเข้าเรียน

สัญญาการฝึกอาชีพ

1. สถานประกอบการ ต้องทำสัญญาการฝึกอาชีพกับนักเรียน โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง และสถานศึกษารับทราบสัญญา สัญญาการฝึกอาชีพอย่างน้อยควรประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

- 1.1 ระยะเวลาฝึก
- 1.2 ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ
- 1.3 เวลาฝึก เวลาพัก และวันหยุดของนักเรียน
- 1.4 เบี้ยเลี้ยงระหว่างเข้ารับการฝึกอาชีพ
- 1.5 สวัสดิการตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียน
- 1.6 หลักเกณฑ์การลา
- 1.7 เงื่อนไขการเลิกสัญญาการฝึกอาชีพ
- 1.8 หลักเกณฑ์การจ่ายค่าตอบแทน ในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันเกิดจากการฝึกอาชีพ
- 1.9 หลักเกณฑ์การรับนักเรียนเข้าทำงานและค่าจ้าง เมื่อสำเร็จการศึกษา
- 1.10 รายการอื่น ๆ ตามที่สถานประกอบการและนักเรียนกำหนดร่วมกัน

2. ระเบียบการฝึกอาชีพ

สถานประกอบการต้องกำหนด ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการฝึกอาชีพให้นักเรียน

การจัดการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

1. เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์

สถานประกอบการควรสนับสนุนและจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการฝึก ให้แก่นักเรียนตามสมควร

2. การวางแผนการฝึก

สถานประกอบการและสถานศึกษาต้องร่วมมือกันวางแผน การฝึกให้ครอบคลุมเนื้อหา รายวิชาตามหลักสูตร

3. สมุดรายงานการฝึก

ครูฝึกมีหน้าที่ควบคุมดูแลให้นักเรียนบันทึกรายงานการฝึกอาชีพ พร้อมทั้งตรวจการบันทึก เพื่อเป็นหลักฐานในการฝึก

ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการในการฝึกอาชีพ

1. สถานประกอบการต้องส่งผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกเข้าร่วมสัมมนากับสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติวิธีการฝึกกับสถานศึกษา
2. ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือแก่สถานประกอบการอื่นในการรับนักเรียนเข้าฝึกหัวข้อเรื่องที่สถานประกอบการอื่นไม่พร้อม
3. เปิดโอกาสให้ผู้ควบคุมการฝึก ครูฝึกและนักเรียนของสถานประกอบการอื่นเข้าไปศึกษาดูงานการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
4. สถานประกอบการอาจจะแลกเปลี่ยนให้ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้แก่สถานประกอบการอื่น ๆ ที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อฝึกอาชีพนักเรียนให้ครบถ้วนตามหลักสูตรและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

การร่วมมือกับบุคลากรของสถานศึกษา

1. ผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบในฐานะอาจารย์พิเศษ ให้ความช่วยเหลือจัดผู้ชำนาญการพิเศษในสาขาวิชาชีพเฉพาะให้ความรู้แก่ครูอาจารย์และนักเรียนของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษาขอความอนุเคราะห์
2. อาจารย์ในฐานะผู้ฝึกหรือครูฝึก สถานศึกษาจัดบุคลากรที่มีความชำนาญในสาขาวิชาที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทำหน้าที่เป็นครูตามสถานประกอบการขอความอนุเคราะห์
3. จัดให้มีผู้ควบคุมการฝึก

การเปลี่ยนสภาพจากนักเรียนเป็นพนักงานของสถานประกอบการ

หากสถานประกอบการมีความประสงค์จะรับนักเรียนเข้าทำงาน ในสถานประกอบการภายหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว สถานประกอบการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อนสำเร็จการศึกษา

แนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1. สถานศึกษาต้องทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ติดต่อกับสถานประกอบการเชิญชวนให้เข้าร่วมการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. สถานประกอบการที่ประสงค์จะรับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แจ้งความจำนงและความร่วมมือไปยังสถานศึกษา
3. สถานศึกษาต้องวิเคราะห์การประกอบกิจการความพร้อมของสถานประกอบการและความพร้อมของสถานศึกษา ก่อนกำหนดสาขาวิชาชีพที่จะร่วมกันฝึก

4. สถานศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมกันทำความเข้าใจในหลักการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 5.1 กำหนดสาขาวิชาชีพที่จะฝึกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
 - 5.2 กำหนดเป้าหมาย จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่สถานศึกษาต้องการ
 - 5.3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
 - 5.4 จัดทำรายละเอียดการฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชา ตามความเหมาะสมของสถานประกอบการ ให้ครอบคลุมเนื้อหาของหลักสูตร
 - 5.5 จัดทำแผนการฝึกภาคปฏิบัติ ให้เป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตร
 - 5.6 ดำเนินการจัดการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการเรียน
 - 5.7 นิเทศการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติและติดตามผล
 - 5.8 จัดทำเครื่องวัดและประเมินผล
 - 5.9 สถานประกอบการออกใบรับรอง การผ่านงานให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา
 - 5.10 สถานศึกษามอบประกาศนียบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษา

หน้าที่ของสถานศึกษา

1. **สำรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการ ในการร่วมมือ จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี**
 - 1.1 หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ร่วมกับหัวหน้าคณะวิชาหรือหัวหน้าแผนกวิชาตามสาขาที่จะเปิดสอน ร่วมสำรวจความต้องการของสถานประกอบการ และพิจารณาความเหมาะสมตลอดจนความเป็นไปได้ในความร่วมมือ
 - 1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทั้งหมดมาประชุมปรึกษาหารือในการวางแผนการจัดการ
 - 1.3 กำหนดขอบข่าย ความรับผิดชอบ ในการร่วมมือจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. **ประสานงานกับสถานประกอบการ ที่ร่วมมือจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในการกำหนดเป้าหมายการรับนักเรียนสาขาวิชาชีพ ที่เปิดสอนตลอดจนการรับสมัครนักเรียน**

กำหนดจำนวนนักเรียน ร่วมกับสถานประกอบการ ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่การฝึกเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอัตราส่วนของนักเรียนกับครูฝึก และสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน
3. **รับขึ้นทะเบียนนักเรียน ภายหลังจากที่สถานประกอบการ รับเข้าเรียนและทำสัญญาการฝึกอาชีพแล้ว**

3.1 รับนักเรียนที่ผ่านการทำสัญญา การฝึกอาชีพกับสถานประกอบการแล้ว ทำการขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ

3.2 รับมอบตัวจากผู้ปกครอง ภายหลังจากการขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน

3.3 ตรวจสอบสุขภาพ

4. รับลงทะเบียนเรียนตามรายวิชา ที่เปิดสอนตลอดหลักสูตร

4.1 รับลงทะเบียนรายวิชา

4.2 จัดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียน

5. จัดปฐมนิเทศให้แก่แก่นักเรียนและผู้ปกครอง ก่อนเข้าเรียนร่วมกับสถานประกอบการ

5.1 ให้ความรู้ ความเข้าใจเพิ่มเติมแก่นักเรียน และผู้ปกครองในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

5.2 จัดให้ผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกพบกับผู้ปกครอง เพื่อร่วมดูแลความประพฤติและการเรียนของนักเรียน

6. จัดทำแผนการเรียนตลอดหลักสูตร ร่วมกับสถานประกอบการ

6.1 จัดการประชุมสัมมนา ให้แก่ครูฝึกของสถานประกอบการ และครู-อาจารย์ของสถานศึกษาเพื่อจัดทำแผนการเรียนการฝึก ตลอดหลักสูตร

7. จัดสอบทฤษฎีและภาคปฏิบัติเบื้องต้นให้แก่แก่นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนตามหลักสูตร

7.1 จัดให้ครู-อาจารย์ แต่ละสาขาวิชาดำเนินการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามหลักสูตร

7.2 จัดฝึกอบรมเพิ่มเติมให้แก่แก่นักเรียนตามความต้องการ ของสถานประกอบการ

7.3 รายวิชาใด หากสถานประกอบการ ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามหลักสูตรให้สถานประกอบการจัดสอนเพิ่มเติมให้จนครบหลักสูตร

8. จัดครู-อาจารย์ ทำหน้าที่ติดตามและกำกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

8.1 จัดทำแผนการติดตามและกำกับแต่ละสาขาวิชา

8.2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ให้แก่ครู-อาจารย์ที่ทำหน้าที่ติดตามและกำกับการฝึกอาชีพ

8.3 จัดให้มีการติดตามและกำกับตามแผน

8.4 ติดตามรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการพัฒนาต่อไป

9. การจัดอบรม ผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก ในสถานประกอบการเกี่ยวกับการวางแผนการฝึก การวัดและประเมินผลการฝึก

9.1 ให้ความรู้ ความเข้าใจ หลักการวิธีการ ตลอดจนข้อปฏิบัติในการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

9.2 ร่วมดำเนินการจัดรายละเอียดวิชาชีพ ในหมวดวิชาชีพเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

9.3 จัดทำแผนการฝึกอาชีพตามรายวิชา ตลอดหลักสูตร

9.4 จัดทำแผนการวัดและประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกอาชีพ

10. วัดและประเมินผลรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักเรียน ตลอดหลักสูตร

10.1 และประเมินผลการเรียนภาคทฤษฎี ในสถานศึกษาทุกภาคเรียน

10.2 เสนอรายชื่อคณะครู-อาจารย์และคณะครูฝึกในสถานประกอบการร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลครั้งหลักสูตร และสิ้นสุดหลักสูตรเพื่อให้กรมอาชีวศึกษาแต่งตั้ง

11. แจ้งผลการเรียนของนักเรียนให้สถานประกอบการทราบทุกครั้งที่มีการประเมินผล

12. จัดพิธีมอบประกาศนียบัตรวิชาชีพและใบรับรองการผ่านงานแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

13. จัดมอบป้ายประกาศความร่วมมือและเกียรติคุณให้แก่สถานประกอบการ ที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

14. การจัดการประชุมสัมมนาสถานประกอบการ ประเมินผลความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อการวางแผนการพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต่อไป

หน้าที่ของสถานประกอบการ

สถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ต้องตระหนักว่าเป็นเสมือนสถานศึกษาแห่งที่ 2 ของนักเรียน จึงต้องดำเนินการดังนี้

1. รับนักเรียน

1.1 แจ้งจำนวนนักเรียนที่ต้องการรับให้สถานศึกษาทราบ

1.2 ประกาศรับสมัครนักเรียน

1.3 คัดเลือกแล้วประกาศผล

1.4 ทำสัญญาการฝึกอาชีพ เพื่อการเป็นนักเรียนของสถานประกอบการอย่างสมบูรณ์

1.5 ส่งนักเรียนที่ทำสัญญาการฝึกอาชีพแล้ว ไปขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนที่สถานศึกษา

2. จัดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก

2.1 จัดให้มีผู้ควบคุมการฝึก ทำหน้าที่ประสานงานกับสถานศึกษา และรับผิดชอบดูแลการฝึกอาชีพของนักเรียน

2.2 จัดให้มีครูฝึกทำหน้าที่ฝึกอาชีพและอบรมให้แก่ นักเรียน

2.3 ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองและสถานศึกษา ในการฝึกอาชีพและดูแลความประพฤติของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ทำสัญญาการฝึกอาชีพ

ต้องทำสัญญาเป็นหนังสือกับนักเรียน โดยได้รับความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองสัญญาการฝึกอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

3.1 ระยะเวลาการฝึก สถานประกอบการต้องรับนักเรียนเข้าฝึกอาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538 จนจบหลักสูตร

3.2 ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ

3.2.1 จัดสถานที่ฝึกที่เหมาะสม ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

3.2.2 จัดให้มีผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก ที่มีความรู้ความสามารถ

3.2.3 จัดเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการฝึกอาชีพให้แก่ นักเรียนตลอดระยะเวลาตามหลักสูตร

3.3 เวลาฝึก เวลาพักและวันหยุดของผู้รับการฝึกอาชีพ สถานประกอบการจะให้การฝึก แก่ นักเรียนไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง มีเวลาพักแต่ละวันอย่างน้อย 1 ชั่วโมง และให้มีวันหยุดตามระเบียบของสถานประกอบการ

3.4 เบี้ยเลี้ยงสำหรับการฝึกอาชีพ สถานประกอบการควรจ่ายเบี้ยเลี้ยงให้แก่ นักเรียนเป็นรายเดือนหรือรายวันในอัตราที่ตกลงกับสถานศึกษา ตลอดระยะเวลาการฝึกอาชีพ

3.5 สวัสดิการ ตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียน สถานประกอบการควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ และสวัสดิภาพให้แก่ นักเรียน ตลอดข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพ ดังต่อไปนี้

3.5.1 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน

3.5.2 ค่าเช่าที่พัก หรือจัดที่พักอาศัย

3.5.3 ค่าชุดฝึก หรือชุดนักเรียน

3.5.4 ค่าประกันสุขภาพ

3.5.5 ประกันอุบัติเหตุ / ประกันชีวิต

3.6 หลักเกณฑ์การลา ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการ

3.7 เงื่อนไขการเลิกสัญญาการฝึกอาชีพ หากนักเรียนฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการ ที่ถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรง สถานประกอบการสามารถยกเลิกสัญญาได้ทันที ซึ่งจะมีผลทำให้หมดสภาพการเป็นนักเรียนการรับเข้าทำงาน และค่าจ้างเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพ และสำเร็จการศึกษาแล้วสถานประกอบการ จะรับนักเรียนเข้าทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว จะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้นักเรียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน พร้อมทั้งกำหนดอัตราเงินเดือนและสวัสดิการที่จะได้รับไว้ด้วย

4. จัดการฝึกอาชีพ

- 4.1 จัดทำแผนการฝึกอาชีพในสถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษา
- 4.2 จัดให้มีการฝึกอาชีพให้เป็นไปตามแผนการฝึกที่จัดทำร่วมกับสถานศึกษา
- 4.3 จัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ให้โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการฝึกอาชีพ
- 4.4 วัตถุประสงค์และประเมินผลการฝึกอาชีพ ตามเกณฑ์ที่สถานประกอบการและสถานศึกษากำหนดร่วมกัน
- 4.5 หากสถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ ให้สถานประกอบการจัดการสอนเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

5. ต้องส่งผู้ควบคุมการฝึกปละครูฝึก เข้าร่วมประชุมสัมมนาที่สถานศึกษา

- 5.1 เพื่อทำความเข้าใจในหลักการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 5.2 เพื่อทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง
- 5.3 เพื่อจัดทำแผนการเรียนและหลักเกณฑ์วัตถุประสงค์และประเมินผลการเรียน
- 5.4 เพื่อดำเนินการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับหลักสูตร
- 5.5 เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการจัดการฝึกอาชีพ

6. ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่และพนักงานของสถานประกอบการ ทราบถึง การเข้าร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานศึกษา

7. ต้องจัดปฐมนิเทศให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียน

8. ต้องออกไปรับรองการผ่านงานให้กับนักเรียน เมื่อสิ้นสุดการฝึกอาชีพและสำเร็จการศึกษา

หน้าที่ของนักเรียนและผู้ปกครอง

นักเรียนและผู้ปกครอง ต้องเข้าใจว่าการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการเรียนอาชีวศึกษาอีก รูปแบบหนึ่ง ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นักเรียนจะต้องเรียนทั้งในสถานศึกษาและฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดทักษะ ในวิชาชีพและมีประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ เมื่อสำเร็จ การศึกษาแล้ว มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการและหรือสามารถศึกษาต่อใน ระดับที่สูงขึ้น

การเข้าเรียน

1. ผู้ที่มีความประสงค์จะเข้าเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ต้องปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 สอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับสถานประกอบการ ที่ร่วม จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่สถานศึกษา
 - 1.2 สมัครเข้าเรียนกับสถานประกอบการและ/หรือสถานศึกษา
 - 1.3 คัดเลือกที่สถานประกอบการและ/หรือสถานศึกษากำหนด
 - 1.4 เมื่อผ่านการคัดเลือก และสถานประกอบการรับเข้าเป็นนักเรียนแล้วจะต้องทำสัญญาการฝึกอาชีพ กับสถานประกอบการนั้น ๆ
 - 1.5 รายงานตัวและขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนที่สถานศึกษา
2. คุณสมบัติของผู้เข้าเรียน ดังนี้
 - 2.1 มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี บริบูรณ์ ในวันทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ
 - 2.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่าระดับ ปวช. หรือระดับ ปวส.
 - 2.3 มีความประพฤติเรียบร้อย
 - 2.4 มีร่างกายแข็งแรงเหมาะสมในการเรียน การฝึกอาชีพ ในสาขาวิชานั้น
 - 2.5 ไม่เป็น โรคที่สังคมรังเกียจ หรือติดยาเสพติด
 - 2.6 ผู้เคยลงโทษให้ออกจากสถานศึกษา เพราะความผิดร้ายแรง จะต้องพ้นสภาพมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันสมัครเข้าเรียน
 - 2.7 เป็นผู้ผ่านการคัดเลือกจากสถานประกอบการให้เข้าเรียน ได้

การทำสัญญาการฝึกอาชีพ

การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ นักเรียนจะต้องทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรกับสถานประกอบการ โดยได้รับความยินยอมจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สัญญาการฝึกอาชีพอย่างน้อยต้องประกอบด้วย รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาการฝึกอาชีพ

นักเรียนต้องรับเข้าการฝึกอาชีพ ตามแผนการเรียน ซึ่งสถานศึกษาและสถานประกอบการกำหนดร่วมกัน ตามหลักสูตรที่กำหนด

2. ข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ

สถานประกอบการต้องดำเนินการดังนี้

2.1 จัดสถานฝึกงานที่เหมาะสม ปลอดภัยและถูกลักษณะ

2.2 จัดให้มีผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถ

2.3 จัดเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับการฝึกอาชีพให้แก่ นักเรียนตลอดระยะเวลาตามหลักสูตร

2.4 ดำเนินการฝึกอาชีพให้แก่ นักเรียน ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอาชีพตามหลักสูตร

และเหมาะสมกับสมรรถภาพทางร่างกายของนักเรียน

3. เวลาฝึก เวลาพักและวันหยุดของนักเรียน

สถานประกอบการจะให้การฝึกอาชีพแก่นักเรียน ไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมงมีเวลาพักในแต่ละวัน อย่างน้อย 1 ชั่วโมง และให้มีวันหยุดตามระเบียบของสถานประกอบการ

4. เบี้ยเลี้ยงระหว่างการฝึกอาชีพ

นักเรียนจะได้รับเบี้ยเลี้ยงเป็นรายเดือนหรือรายวัน หรือรายชั่วโมง ตามที่สถานประกอบการตกลงกับสถานศึกษา ตลอดการฝึกอาชีพ

5. สวัสดิการตลอดจนมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิภาพของนักเรียน

ตลอดระยะเวลาการฝึก นักเรียน จะได้รับสวัสดิการต่าง ๆ และสวัสดิภาพตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เกี่ยวกับสวัสดิการและสวัสดิภาพ ดังนี้

5.1 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน

5.2 ค่าเช่าที่พักหรือค่าจัดที่พักอาศัย

5.3 ค่าชุดฝึก หรือชุดนักเรียน

5.4 ค่าประกันสุขภาพ

5.5 ประกันอุบัติเหตุ/ประกันชีวิต

6. หลักเกณฑ์การลา

ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการ

7. การยกเลิกสัญญาการฝึกอาชีพ

หากนักเรียนฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการที่ถือว่าเป็นความผิดอย่างร้ายแรง สถานประกอบการสามารถยกเลิกสัญญาได้ทันที ซึ่งมีผลจะทำให้พ้นสภาพการเป็นนักเรียนด้วย

8. หลักเกณฑ์การรับเข้าทำงานและค่าจ้างเมื่อสำเร็จการศึกษา

สถานประกอบการจะรับนักเรียน เข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว จะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ นักเรียนทราบล่วงหน้า

การบันทึกสมุดรายงานการฝึกอาชีพ

1. นักเรียนต้องบันทึกการฝึกอาชีพ ลงในสมุดรายงานการฝึกอาชีพด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอทุกวันที่มีการฝึกอาชีพ
2. ส่งสมุดรายงานให้ครูฝึกในสถานประกอบการ ตรวจสอบเพื่อลงนามทุกวันที่มีการฝึกอาชีพ
3. บันทึกวิชาทฤษฎีการเรียนรู้ในรายวิชา ที่นักเรียนในสถานศึกษา ลงในสมุดรายงาน
4. ส่งสมุดรายงานให้ครู อาจารย์ ที่ทำหน้าที่ติดตามและกำกับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ
5. เก็บรักษาสมุดรายงานทุกเล่มไว้ เพื่อใช้ประกอบในการประเมินผลครึ่งหลักสูตรและสิ้นสุดหลักสูตร

ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา และสถานประกอบการ

1. ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนของสถานศึกษา และชำระเงินบำรุงการศึกษาตามระเบียบ ว่าด้วยการเก็บเงินบำรุงการศึกษา ภายหลังจากทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการแล้วจึงมีสภาพการเรียนโดยสมบูรณ์
2. เข้ารับการปฐมนิเทศร่วมกับผู้ปกครอง ที่สถานศึกษาและสถานประกอบการจัดขึ้น
3. ลงทะเบียนเรียนรายวิชา และชำระเงินค่าลงทะเบียนตามระเบียบการเรียนและการฝึกอาชีพ
4. เรียนหมวดวิชาพื้นฐาน วิชาชีพพื้นฐานทั้งทฤษฎีและปฏิบัติเบื้องต้น วิชาเลือกเสรีในสถานศึกษา สัปดาห์ละ 1-2 วัน ตลอดหลักสูตร
5. ฝึกอาชีพในสถานประกอบการ สัปดาห์ 3-4 วัน ตลอดหลักสูตร ในรายวิชาชีพเฉพาะ วิชาชีพเลือก โครงการหรือโครงการวิชาชีพ รวมทั้งการทำกิจกรรม

การสำเร็จการศึกษา

1. เรียนครบตาม โครงการสร้างของหลักสูตร
2. ได้รับใบผ่านงานจากสถานประกอบการ
3. ได้รับวุฒิบัตรผ่านการศึกษาและฝึกอาชีพ
4. ได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

ประโยชน์ของนักศึกษาจากการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ระหว่างการฝึก

1. ได้รับการพัฒนาฝีมือ ในการทำงานอย่างถูกต้องเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพเพื่อให้ได้แรงงานที่มีคุณภาพ
2. ได้รับการคุ้มครองในระหว่างฝึกงานจาก พระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ ผู้ดำเนินการฝึกต้องให้ตรงกับหลักสูตร
3. ได้รับการฝึกนิสัย ในการทำงานระหว่างฝึกงานไปพร้อม ๆ กัน

หลังการฝึก

1. มีความชำนาญในการทำงาน ในสาขาวิชาชีพนั้น
2. มีทางเลือกที่จะประกอบอาชีพและมีโอกาสได้ทำงานเพิ่มขึ้น
3. ได้รับวุฒิการศึกษาจากสถานประกอบการที่ตนขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน/นักศึกษา
4. ได้รับใบรับรองการผ่านงาน จากสถานประกอบการเมื่อจบหลักสูตร
5. ได้รับวุฒิบัตรผ่านการฝึกอาชีพ จากสถานประกอบการร่วมกับสถานศึกษา
6. ได้รับวุฒิบัตรจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเมื่อสอบผ่านมาตรฐานฝีมือแรงงาน

การประเมินผล การสอบและประกาศนียบัตร

กฎเกณฑ์และระเบียบการประเมินผลการเรียน

กฎเกณฑ์และระเบียบการประเมินผลการเรียนในระบบทวิภาคี ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 พ.ศ. 2547 โดยสถานประกอบการจะประเมินผลการเรียนในรายวิชาที่เรียนหรือฝึกอาชีพ ที่สถานประกอบการทุกภาคเรียน ให้สถานศึกษา สถานฝึกงานอาชีพ และสถานประกอบการ มีหน้าที่และรับผิดชอบในการประเมินผลการเรียน การประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชาตามระบบหน่วยกิต จำหน่วย หน่วยกิตของแต่ละรายวิชาให้ถือตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ให้สถานศึกษาและสถานประกอบการ

ประเมินผลการเรียนรายวิชา เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนหรือเมื่อสิ้นสุดการเรียนหรือการปฏิบัติงานในทุกรายวิชา
ให้หน่วยงานร่วมกับสังกัดสถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมคุณภาพและควบคุมมาตรฐานกรมอาชีวศึกษา

ให้ดำเนินการประเมินผลการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ
ตามวิธีการที่ครูฝึกและอาจารย์นิเทศการฝึกกำหนดโดยใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนในแต่ละรายวิชา
ดังต่อไปนี้

- 4.0 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยม
- 3.5 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
- 3.0 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี
- 2.5 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้
- 2.0 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้
- 1.5 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์อ่อน
- 1.0 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์อ่อนมาก
- 0 หมายถึง ผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ขั้นต่ำ